

Generał brygady

Wacław

SCAEVOLA-WIECZORKIEWICZ

Szanowni Państwo!

Pragnieniem Dowództwa 14. Dywizjonu Artylerii Samobieżnej im. gen. bryg. Wacława Wieczorkiewicza w Jarosławiu i Członków Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia, którego pierwszym prezesem został gen. Wieczorkiewicz, było, aby doczesne szczątki Honorowego Obywatela Jarosławia spoczęły w tym mieście.

Oficjalne działania w zakresie sprowadzenia doczesnych szczątków generała i jego małżonki z Genewy do Jarosławia podjął Burmistrz Waldemar Paluch i Samorząd Jarosławia. Wsparcia finansowego na pokrycie kosztów ekshumacji i przewiezienia szczątków udzielono ze środków Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej. Natomiast z budżetu Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie został sfinansowany okazały nagrobek gen. Wieczorkiewicza i jego małżonki.

Ponowny uroczysty pochówek gen. Wacława Scaevoli-Wieczorkiewicza i Janiny Wieczorkiewicz odbył się w Jarosławiu 27 marca 2024 r.

Jestem przekonany, że grób patrona 14. Dywizjonu Artylerii Samobieżnej będzie otoczony w Jarosławiu należną mu opieką.

dr hab. Dariusz Iwaneczko
dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej
Oddział w Rzeszowie

Rodzina
Wieczorkiewiczów,
1895 r.
Od lewej: Wacław,
Zofia (matka), Julian,
Józef (ojciec), Edward
zbiory
Sali Tradycji
14. das.

Bracia
Wieczorkiewiczowie.
Od lewej:
Wacław (ur. 1890),
Edward (ur. 1891)
i Julian (ur. 1894)
zbiory
Sali Tradycji
14. das.

Generał brygady

Wacław Scaevola-Wieczorkiewicz

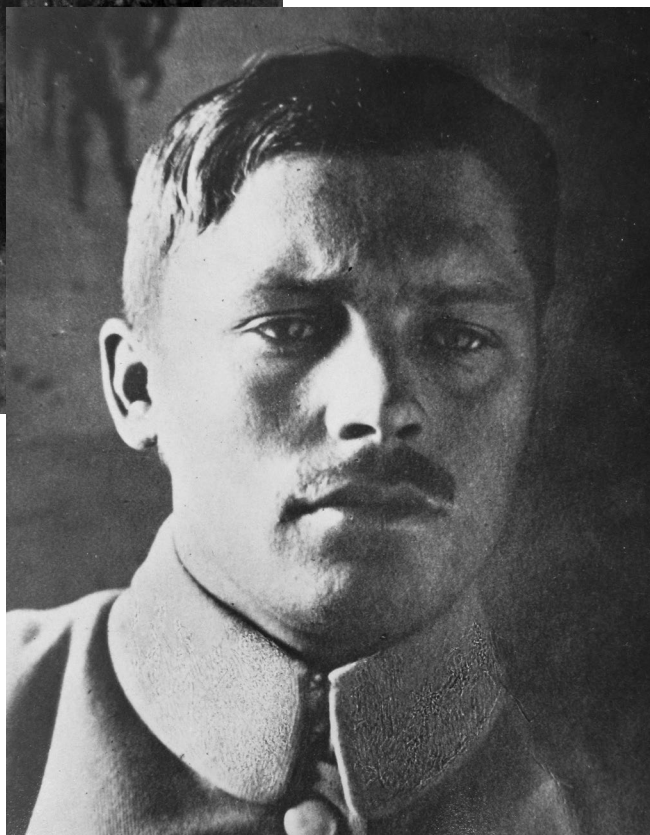
ur. 25 czerwca 1890 r. w folwarku Brzozowa w powiecie puławskim
zm. 7 grudnia 1969 r. w Genewie

Ukończył Gimnazjum Filologiczne im. Stanisława Staszica w Lublinie (1910), studiował geodezję na wiedeńskiej Hochschule für Bodenkultur. Do wybuchu I wojny światowej zaliczył osiem semestrów. Od 1911 r. był członkiem wojskowo-niepodległościowej organizacji Polska Drużyna Strzelecka w Wiedniu, w której używał pseudonimu „Ludwik Rene Scaevola”. W 1914 r. otrzymał najwyższy stopień w PDS, tj. podchorąży.

Podczas I wojny światowej służył w Legionach Polskich. Był dowódcą 3. kompanii III baonu 1. pułku piechoty, 19 grudnia 1914 r. został dowódcą III baonu 1. pp. Przeszedł cały szlak bojowy pułku. Najcięższe walki baon stoczył w maju 1915 r. w trakcie tygodniowych zaciętych zmaganiach nazywanych bitwą pod Konarami. W lipcu 1916 r. brał udział w największej bitwie Legionów stoczony pod Kostiuchnówką na Wołyniu. Po kryzysie przysięgowym, 16 lipca 1917 r. zwolniony z Legionów, do października 1918 r. był internowany w Beniaminowie, następnie w Rastadt i Werl. Podczas służby w Legionach otrzymał awans do stopnia kapitana.

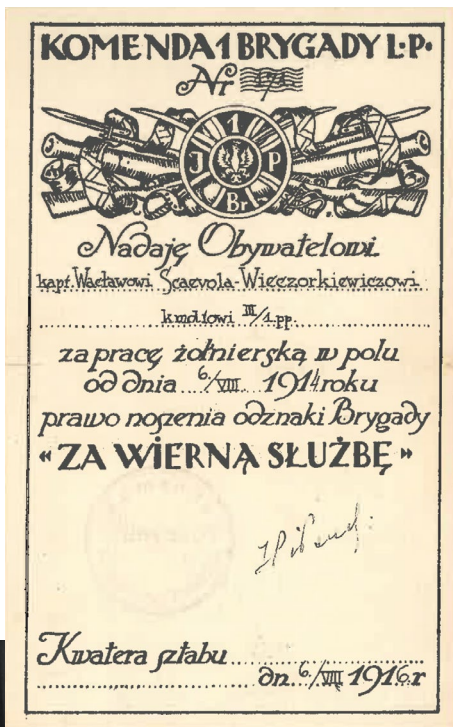
Józef Piłsudski
i Wacław
Wieczorkiewicz,
Wołyń, 1915 r.
Fot. przekazana
w 1949 r. synowi
Wojciechowi
zbiory
Sali Tradycji
14. das.

Kpt. Wacław
Wieczorkiewicz,
1915 r.
zbiory Sali Tradycji
14. das.

W końcu października 1918 r. powrócił do kraju. W stopniu majora (ze starszeństwem z 12 października) rozpoczął służbę w Wojsku Polskim. Dowodził grupą podczas walk z Ukraińcami w rejonie Rawy Ruskiej. Od 19 grudnia 1918 r. był dowódcą I baonu w 23. pp, od 3 września 1919 r. do 15 lutego 1920 r. dowódcą 9. pp Legionów. W wojnie polsko-sowieckiej pułk wziął udział w akcji ofensywnej, której celem było zajęcie Dyneburga na Łotwie, później w obronie przyczółka mostowego nad Berezyną i ciężkich walkach w obronie Łucka (po wojnie 9. pp obchodził swoje święto pułkowe 29 lipca, na pamiątkę tej bitwy). W 1920 r. w zastępstwie był także dowódcą VI Brygady Piechoty Legionów oraz dowódcą 3. Dywizji Piechoty Legionów. Po zakończeniu wojny został zweryfikowany w stopniu pułkownika ze starszeństwem z 1 czerwca 1919 r.

Po zakończeniu działań wojennych zajmował różne stanowiska w wojsku, m.in. był komendantem Doświadczalnego Centrum Wyszkozenia Armii w Rembertowie. W latach 1923–1925 przebywał w Paryżu, będąc słuchaczem *École Supérieure de Guerre*. Po powrocie do kraju, od 1 marca 1926 r. pełnił służbę w Biurze Ścistej Rady Wojennej. Po przewrocie majowym był czasowo p.o. I zastępcy szefa Sztabu Generalnego. 26 maja 1926 r. objął stanowisko dowódcy jarosławskiej 24. DP, równocześnie będąc dowódcą Garnizonu Jarosław. Z dniem 1 stycznia 1927 r. awansowany do stopnia generała brygady. 12 października 1935 r. został dowódcą Okręgu Korpusu nr X w Przemyślu. Oprócz zajęć wojskowych piastował stanowisko prezesa Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia (1935–1939). Patronował jarosławskiemu Związkowi Strzeleckiemu. Z jego inicjatywy utworzono oddział Ligi Morskiej i Kolonialnej. Był honorowym prezesem Wojskowego Klubu Sportowego „Ognisko” w Jarosławiu. Kontynuował akcję restytucji tzw. szlachty zagrodowej na terenie Podkarpacia. W 5. pułku Strzelców Podhalańskich utworzono dwie kompanie, w których służyli głównie żołnierze wywodzący się ze szlachty zagrodowej. W 1937 r. otrzymał honorowe obywatelstwo Jarosławia „za zasługi położone koło rozwoju miasta, szczególną i gorącą opieką nad jego zabytkami”.

Legitymacja odznaki
Za wierną służbę,
6 sierpnia 1916 r.
zbiory Sali Tradycji 14. das.

Absolwenci École Supérieure de Guerre
w Paryżu, 1925 r. Płk Wieczorkiewicz
siedzi trzeci od prawej
zbiory Sali Tradycji 14. das.

Po wybuchu II wojny światowej, jako dowódca Okręgu Korpusu, nie miał możliwości dowodzenia wielkimi jednostkami wojskowymi. Był dowódcą etapów Armii „Karpaty”, następnie Armii „Małopolska”, nadzorował mobilizację. Z Przemyśla wyjechał 11 września, przez Lwów i Bóbrkę przedostał się do Stryja. W dniu agresji ZSRS na Polskę, 17 września 1939 r., około godz. 17.00 udało się uzyskać połączenie z szefem Sztabu Głównego gen. Wacławem Stachiewiczem, „który przekazał rozkaz, że z powodu przekroczenia Rosjan polskiej granicy na wschodzie wszystkie wojska polskie mają wycofywać się na południe i przechodzić granicę węgierską. W stosunku do Rosjan powiedział nie występować wrogo, ale się bronić, gdy oni rozpoczną”. 20 września o godz. 14.30 przekroczył granicę z Węgrami, następnie przedostał się do Francji. Tam, w okresie od 25 listopada 1939 r. do czerwca 1940 r., służył w Inspektoracie Wyszkożenia Naczelnego Wodza. Po upadku Francji przebywał w miejscowości Realville, na terenie administrowanym przez rząd Vichy. Od 1942 r. działał w konspiracyjnej organizacji wywiadowczej „F 2”, będącej ekspozyturą Oddziału II Sztabu Naczelnego Wodza. Z powodu zagrożenia aresztowaniem, 15 sierpnia 1943 r. przedostał się do Szwajcarii.

Po zakończeniu wojny na stałe zamieszkał w Genewie. Należał do Koła Generałów i Pułkowników byłych Wyższych Dowódców. Działał w organizacjach polskich. Był prezesem Koła Stowarzyszenia Polskich Kombatantów, członkiem Zarządu Związku Organizacji Polskich w Szwajcarii, przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Skarbu Narodowego. Zmarł w Genewie, został pochowany na cmentarzu św. Józefa. Od 1929 r. był żonaty z Janiną Avenarius. Mieli dwóch synów: Tomasza i Wojciecha.

Odnaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Niepodległości, 4-krotnie Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi, Odznaką Oficerską Związków Strzeleckich, Komandorią i Kawalerią Legii Honorowej, Krzyżem Wielkim Orderu Korony Rumunii, łotewskim Orderem Wojennym Pogromcy Niedźwiedzia 3 klasy.

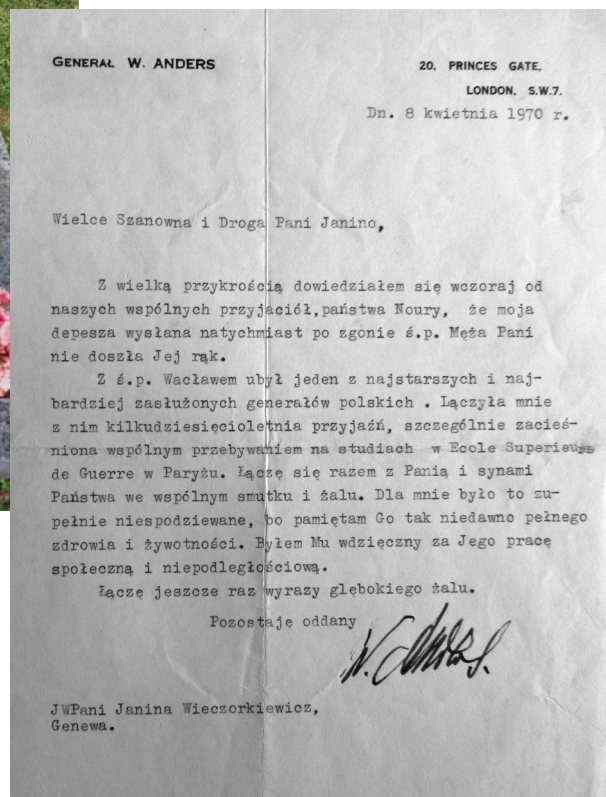
W 1992 r. imię generała otrzymała dotychczasowa ulica 8 Marca na Kolonii Oficerskiej w Jarosławiu. Decyzją ministra obrony narodowej z 10 sierpnia 2009 r. 14. Dywizjonowi Artylerii Samobieżnej nadano imię gen. Wacława Wieczorkiewicza. Decyzją ministra obrony narodowej z 12 stycznia 2017 r. ustanowiono święto dywizjonu, które obchodzone jest 25 czerwca, w rocznicę urodzin patrona.

W 2024 r. doczesne szczątki generała i jego żony zostały sprowadzone ze Szwajcarii do Polski. Ponowny pochówek odbył się 27 marca 2024 r. w Jarosławiu.

Grób generała na cmentarzu św. Józefa w Genewie zbiori Sali Tradycji 14. das.

List gen. Władysława Andersa wystany do Janiny Wieczorkiewicz po śmierci generała, Londyn, 8 kwietnia 1970 r. zbiori Sali Tradycji 14. das.

Tekst:
dr Piotr Chmielowiec (IPN Rzeszów)

Skład, projekt graficzny, projekt okładki:
Karol Czechowicz (IPN Rzeszów)

Korekta:
Wydawnictwo „Edytorial”

© Copyright by
Instytut Pamięci Narodowej
Oddział w Rzeszowie
2024

Fot. na okładce:
Gen. Wacław Scaevola-Wieczorkiewicz
zbiori CAW-WBH,
Kolekcja generałów i osobistości, I.480.537

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Rzeszowie

Miasto
Jarosław

JAROSŁAW
miasto
OLŚNIEŃ

Stowarzyszenie
Mitośników
Jarosławia

14 Dywizjon
Artylerii
Samobieżnej